	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 1 от 9 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

ОДОБРЯВАМ:
 Декан на ФОЗ
 (Проф. д-р С. Янкуловска, д.м.н.)

ВЛИЗА В СИЛА
 ОТ УЧЕБНАТА 2019/2020 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО
„АНДРАГОГИКА”

ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН
“МАГИСТЪР” ПО РЕДА НА ЧЛ. 3 (АЛ. 2 И 3) ОТ ЕДИ-2006

СПЕЦИАЛНОСТ:
„УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ”

ЗАДОЧНО ОБУЧЕНИЕ

ПЛЕВЕН
2019 г.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 9 стр.

По единни държавни изисквания - задължителна

По учебен план на МУ - Плевен - задължителна

Учебен семестър: Трети

Хорариум: 15 часа лекции

Кредити: 2

Преподавател: Доц. Силвия Цветкова, д. пс, Магистър по педагогика, Магистър по дефектология /специалност логопедия, Магистър по общественно здраве и здравен мениджмънт, Доктор по психология (Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, шифър на научната специалност 05.06.20 - ВАК), Доцент по психология (Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, шифър на научната специалност 05.06.05 – ВАК). Носител на петте професионално-квалификационни степени, съгласно наредбата на МОН за ПКС. Учебна база/Ректорат 2, ст. 218А, ет.3, тел. 064/884-171

1. АНОТАЦИЯ:

Андрогогиката (обучението на възрастните) е едно от предизвикателствата на “учещото се общество” за осъществяване на концепцията за непрекъснатото образование – „учене през целия живот” (Хоризонти 2020). В настояще време усилията са насочени към осигуряването на достъп до образователни услуги, до отстраняването на външните бариери пред ученето и осигуряването на стимули за него. В този смисъл включването на дисциплината “Андрогогика” в плана на обучение по “Управление на здравните грижи” за студентите с образователно-квалификационна степен магистър, е основателно и полезно.

В представената програма са отразени съвременните постижения на “изкуството за обучение на възрастните” - андрагогика. Тя представлява значима приложна част от педагогическото познание, в която се търси обяснение как традиционните класически и съвременни методи и дидактически технологии да бъдат прилагани при обучението на възрастни.

Непрекъснато увеличаващата се сложност на дейности в здравния мениджмънт изисква магистрите по здравни грижи да притежават адекватни умения и нагласи за решаване на проблеми, координиране на дейности, разработване на проекти. Затова образованието и самообразованието все повече ще се превръщат в лична отговорност. Ръководейки здравните грижи в своите здравни заведения, те нерядко се сблъскват с необходимостта да организират и провеждат обучение на своите пациенти и техните близки. Специално внимание е отделено на характеристиката на възрастния човек като учащ се, на неговата мотивация за учене. А тя значително се повишава, когато възрастните осъзнаят и сами се убеждават в ползата от ученето, когато наученото им позволява да решават проблемите си както в работната среда, така и във всекидневния живот.

Управленските кадри по здравни грижи изпълняват и педагогически функции. Те отговарят за “продължителното медицинско образование” на своите кадри - медицински специалисти и в това качество имат ангажимент да организират и провеждат различни учебни форуми като колегиуми, семинари, курсове и др.

Обучаващите се магистри в специалността “Управление на здравните грижи” чрез интерактивни подходи се запознават с методическите аспекти на провеждането на различни форми за квалификация: събиране на първична информация относно потребностите от обучение; прилагане на атрактивни методи на обучение, оценка на наученото - обратна връзка за удовлетвореността от обучението и пр.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 3 от 9 стр.		

Препоръчаните литературни източници, включително и учебник „Андрогогика“ на Издателски център при Медицински университет –Плевен, доц. С. Цветкова, 2013 и презентациите съдържат в систематизиран вид задължителните знания, необходими при самоподготовката на студентите.

Обучението по андрагогика има надстриочен знанията по педагогика характер (в образователно-квалификационна степен бакалавър). На тази основа се извършва сравнителен анализа между формите, методите и спецификата на преподаване в двете основни системи – класно-урочната и аудиторно-поточната.

Целта на обучението студентите да осъзнаят мястото и ролята на андрагогиката като самостоятелна наука, разкриваща закономерностите на проектирането, организацията и реализацията на образованието, обучението и самообразованието на възрастните.

От главната цел произтичат следните **задачи**:

- Студентите да познават и преценяват приложимостта на различни стратегии и модели на образователна практика с възрастни хора у нас и при други образователни системи
- Студентите да се запознаят с основни термини и понятия, с които се анализира възпитателната (превъзпитателната), дидактическата и образователната действителност за обучаващи се възрастни
- Да разширят получените от бакалавърската степен знания и подготовка по педагогика с новото учебно съдържание по андрагогика
- Да се ориентират адекватно в инструментариума на андрагогиката и нейните подотрасли
- Да възприемат възпитателната и образователната действителност с тяхната многопластовост, интегритет, йерархична същност и единство

2. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

Нови знания за:

- научния статут на андрагогиката
- основните етапи в развитие на андрагогиката като наука
- съвременните концепции в образованието за устойчиво развитие
- андрагогическия модел, видове образование за възрастни и типове учене
- същност и специфики на учебния процес при възрастни
- разнообразие на форми и методи на обучение на възрастни
- особености на развитието при възрастните хора
- психичен облик на остаряването, промени в когнитивната сфера
- възрастният човек като обучаващ се
- роля на мотивацията в учебния процес
- дизайн на обучението на възрастни
- специфики при общуването с пациенти в здравното заведение според възрастта
- тенденции в продължаващото образование
- концепцията „учене през целия живот”
- професионален и личностен профил и педагогическа култура на преподавателя по андрагогика

Управленските кадри по здравни грижи трябва да владеят базисни **андрагогически умения** и да съумеят да организират професионалната си дейност в съответствие със съвременните изисквания на образованието на възрастните:

- Да се ориентират добре в теоретичните концепции;
- Да използват придобитите андрагогически знания за решаване на казуси, свързани с педагогическата практика;

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 4 от 9 стр.

- Да умеят да извършват правилен подбор на методите за диагностика, преподаване, за контрол и проверка на знанията и уменията;
- Да могат да извършват анализ, планиране и разпределение на учебно съдържание;
- Да умеят да разработват проекти за организиране на курсове за възрастни, чрез прилагане на съвременни технологии за планиране;
- Да диференцират спецификите на преподаване и организация на учебната дейност в медицинския колеж и университет;
- Да прилагат подходящи подходи и методики за мотивация за обучаване при възрастните хора
- Да стимулират екипни инициативи за обучение на пациентите и техните семейства в поверените им здравни заведения
- Да развиват мотивационната сфера в насока непрекъснато образование и самообразование;
- Да развиват и обогатяват комуникативните си способности и презентационните си умения.

3. ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекции;
- Самостоятелна подготовка;
- Консултации.

4. МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Лекционно изложение;
- Беседа, дискусия;
- Анализ на казус;
- Инструкция;
- Работа с учебни материали;
- Нагледни – мултимедийна презентация
- Самостоятелна подготовка;
- Писмено изпитване;

Акценти в методите:

Лекционното изложение е основен метод за даване на нови знания по учебната дисциплина. Те се водят с целия курс студенти и се осигуряват от презентационни и пълнотекстови материали. Презентационните материали се представят чрез видеопроектори в лекционните зали.

Дискусия. Чрез метода се постига активно участие на студентите по разглежданата тема или казус. Създават се ситуации на взаимноучене и се стимулират умения за анализ, сравняване, аргументиране и мотивация.

Работата с учебни материали се основава на предоставения списък с литературни източници, вкл. учебник по андрагогика, с който всеки студент трябва да разполага.

Писменото тестово изпитване интегрира въпроси отворен и затворен тип от всички изучавани теми. Представлява основен метод за контрол и оценка за знанията. Изисква добро ниво на усвоеност на знанията и умения за гъвкавото им прилагане.

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 5 от 9 стр.		

5. ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ

Табл. 1.

№	ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „АНДРАГОГИКА”	Ча со ве
1	Андрагогиката като наука.	2
2	Образование за устойчиво развитие.	2
3	Андрагогически модел – теория на учене при възрастните.	1
4	Образование на възрастни в съвременния свят.	2
5	Дизайн на обучението на учащи се възрастни.	2
6	Професионална и функционална характеристика на специалиста по андрагогика.	1
7	Особености на психиката при възрастните хора.	1
8	Възрастният човек като обучаващ се.	1
9	Планиране, организация и провеждане на обучителни форми в рамките на здравното заведение.	1
10	Специфики при общуването с пациенти в здравното заведение според възрастта.	1
11	Оказване на здравни и социални грижи на възрастни пациенти.	1
	ОБЩО	15

6. ТЕЗИСИ НА ЛЕКЦИИТЕ ПО „АНДРАГОГИКА”

1. Андрагогиката като наука. (2 ч.). Развитие на андрагогиката - исторически преглед. Етапи в развитието на андрагогиката. Предмет, обект и задачи. Андрагогиката се дефинира като научната област. Проследява се историческото развитие на андрагогиката като наука - от възникването и през 19 в. /донаучен период/; от средата на 19 в. до Втората световна война и трети - съвременен етап. Определени са предмета и обекта, както и задачите – представени в две групи: свързани с теорията и свързани с практиката.

2. Образование за устойчиво развитие. (2 ч.). Съвременни концепции за образованието и обучението. Пазарът на труда и образованието на възрастни. Темата се пречупва през призмата на предизвикателствата в 21 век: глобализация, мобилност, конкурентност; както и през новите възможности и отговорности пред образованието за възрастни с влизането на България в ЕС. Разглеждат се европейски и национални документи и споразумения в областта на образованието. Коментирана е програмата на МОН за устойчиво образование до 2020, с отчитане на актуални проблемни области и тенденции.

3. Андрагогически модел. (1 ч.). Типове и видове образование за възрастни. Система на непрекъснатото образование. Изясняват се особеностите на андрагогическия процес, проблемно ориентиран, на базата на непрекъснато взаимно договаряне, индивидуална и групово отговорност, диалог и равенство на двете страни: обучители и обучавани. Анализират се ета-

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 6 от 9 стр.

пите на андрагогическия цикъл: анализ на обществените потребности; селекция, планиране и реализиране на конкретната образователна програма; оценяване на резултатите. Диференцират се типове образование за възрастни според формата: формално, неформално и информално; според икономически, социални и културални фактори. Акцентира се на непрекъснатото образование, анализира се понятието "образование за цял живот".

4. Образование на възрастни в съвременния свят. (2 ч.) Учебният процес при обучаващи се възрастни. Изисквания към преподавателя, организационната подготовка и реализация. Предизвикателства пред образованието на възрастни. Роли, функции и дейности на преподавателя. Информационен поток в процеса на преподаване. Изисквания към преподаването при възрастни. Формиране на нагласи за учене. Материално-технически, организационни и социално-психологически условия на обучение. Типове и стратегии за преодоляване на критични ситуации в обучението на възрастни. Навигатор в преподаването.

5. Дизайн на обучението на учащи възрастни. (1 ч.) Разнообразие на форми и методи на обучение. Портфолио на преподавателя. Нетрадиционни технологии при обучението на възрастни. Бизнес обучение. Фирмено обучение. Дизайн на обучението на възрастни – дефиниране, етапи /ADDIE/. Равнища на учене. Методи и форми при обучението. Преподавателско портфолио. Обсъждат се новаторски подходи като: първоначално установяване на очакванията, формиране на умения за водене на дискусия и взимане на самостоятелни решения.

6. Професионална и функционална характеристика на специалиста по андрагогика. (1 ч.) Темата обхваща основните цели и задачи, както и очаквани резултати от обучението на специалисти участващи или с намерение да участват в организацията и провеждането на учебна дейност с възрастни / посредници на образователни услуги, организатори на курсове и програми, експерт-оценители, служители в отдели за обучение и квалификация на персонала в различни институции, консултанти/ или пряко ангажирани с обучение на възрастни /ограмотители и др/. Изкуството да общуваме пълноценно с възрастните в процеса на обучение.

7. Особености на психиката при възрастните хора (1 ч.) Подпериоди в света на възрастните. Разглеждат се спецификите в функционирането на възрастните – физиологични, емоционални, когнитивни, професионални, социални. ; психичен облик на остаряването. Кризи в живота. Страхове, депресия. Психично здраве и болест. По-често срещани заблуди относно хората в късна и дълбока старост.

8. Възрастният човек като обучаващ се - роля на мотивацията. (1 ч.) Прави се характеристика на възрастния като учащ се и се акцентира върху ролята на неговата мотивация за учене; върху убедеността му от ползата да продължава да се обучава и уменията му рационално да използва наученото в работната среда и ежедневието си. Дискутират се влиянията на религиите върху познавателните стремежи у човека.

9. Планиране, организация и провеждане на обучителни форми в рамките на здравното заведение (1 ч.) Разглеждат се изисквания и техники при планиране и разработване на проекти и програми, както и уменията на организаторите да преценяват тяхната приложимост и ефективност в практиката; както и влиянието на оценката върху мотивацията за "образование през целия живот". Дискутират се организиране и провеждане на курсове за следдипломна квалификация, регулярни тематични колегиуми и семинари, участие в инициативи на пациентски организации. Изготвяне на експертни оценки, кредитиране.

10. Специфики при общуването с пациенти в здравното заведение според възрастта. (1 ч.) Сравнителен анализ- между деца и възрастни. Грешки в общуването. Анализират се представите и познанията за здраве, болест и смърт, както и доминиращите през различните

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 7 от 9 стр.

възрастови периоди страхове у пациента и неговото семейство /от манипулации и болка; от осакатяване и влошаване качеството на живот; от социална изолация, загуба на автономност, изоставяне или смърт/.

11. Оказване на здравни и социални грижи на възрастни пациенти. (1 ч.): Обучение на пациенти и техните семейства. Стратегии за справяне. Възрастният пациент в семейството. Сравняват се мероприятията за оказване на грижи за възрастни пациенти в хоспис и извън хосписните условия в България и др. страни от ЕС. Възрастният в къщи и в дом за стари хора. Обсъждат се особености на комуникативния подход при събиране на анамнеза, търсене на диагноза и провеждане на терапия при семейства с болно дете или болен възрастен. Диференцират се двата основни типа семейна ориентация към лечебния процес - интровертна и екстравертна, както и шест подтипа: ригидни, рационалисти, партньори и др.

7. МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Наблюдение, самостоятелна работа, работа в група. Методите за контрол се основават на:

- Пълнота на усвояване на учебния материал;
- Усвоена терминология;
- Съобразителност;
- Аналитични умения и способности;
- Умения за формиране на изводи и обобщения.

7.1. ТЕКУЩ КОНТРОЛ:

Текущият контрол се базира на учебната активност на студентите по време на учебните занятия. **Присъствието на предвидените по учебния план лекционни занятия по дисциплина**, съгласно Чл. 92, ал. 1, т. 1 от Правилник за устройството и дейността на Медицински университет – Плевен и Чл. 19, ал. 1 от Правилник за организацията на учебния процес в МУ – Плевен **е задължително и е основание за заверка на семестъра** по учебната дисциплина от страна на преподавателите.

7.2. ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН КОНТРОЛ И КРАЙНО ОЦЕНЯВАНЕ:

Заключителният контрол предвижда провеждане на писмен изпит в сесията за трети семестър за студентите образователно-квалификационна степен „магистър”, специалност „Управление на здравните грижи”, т.3. Изпитът се счита за успешен, ако студентът има оценка равна или по-голяма на Среден 3.00.

Оценката се вписва в протокол от изпита, нанася се в студентската книжка и главната книга за всеки изпитан студент, нанася се в е-системата на МУ за отчитане на учебната натовареност. Крайната оценка е по шестобалната система и се закръглява с точност до единица в съответствие със скалата по ECTS. Минималната оценка за приключване на обучението е „Среден 3”, съотнесена с Европейската система за трансфер на кредити.

8. СИСТЕМА ЗА НАБИРАНЕ НА КРЕДИТИ:

Общ брой кредити: **2,0**

Сумарната кредитна оценка се формира от:

1. Кредити от присъствие на лекции
2. Кредити от самостоятелна подготовка за семестриален изпит

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 9 стр.

3. Полагане на семестриален изпит

9. ИЗПИТЕН КОНСПЕКТ:

1. Андрагогиката като наука. Развитие на андрагогиката - исторически преглед. Етапи в развитието на андрагогиката. Предмет, обект и задачи.
2. Образование за устойчиво развитие. Съвременни концепции за образованието и обучението.
3. Андрагогически модел – теория на учене при възрастните. Видове образование за възрастни и типове учене. Система на непрекъснато образование.
4. Образование на възрастни в съвременния свят. Учебният процес при обучаващи се възрастни. Изисквания към преподавателя и организационната подготовка и реализация.
5. Дизайн на обучението на учащи се възрастни. Разнообразие на форми и методи на обучение. Нетрадиционни технологии на образованието за възрастни. Бизнес обучение. Фирмено обучение.
6. Професионална и функционална характеристика на специалиста по андрагогика. Изкуството да общуваме пълноценно с възрастните в процеса на обучение.
7. Особености на психиката при възрастните хора. Психичен облик на остаряването.
8. Възрастният човек като обучаващ се - роля на мотивацията.
9. Планиране, организация и провеждане на обучителни форми в рамките на здравното заведение.
10. Специфики при общуването с пациенти в здравното заведение според възрастта. Сравнителен анализ между деца и възрастни.
11. Оказване на здравни и социални грижи на възрастни пациенти. Обучение на пациенти и техните семейства. Възрастният пациент в семейството.

10. ПРЕПОРЪЧВАНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Александрова Н. Тревожност при старите хора в напреднала възраст, Софийски университет "Св. Кл. Охридски", 2002
2. Атанасова М. Предизвикателствата пред непрекъснатото образование в 21 век., Факт, кн. 1, 1999
3. Беловеждов, Визев, Коев и др. "Възрастните като пациенти", МИ "Райков", Пд., 2003
4. Георгиева, Шопова, Петрова Стратегии за справяне при семейства на деца със злокачествени и хронични белодробни заболявания. Сравнителен анализ, кн. 3, Педиатрия, С., 2006
5. Георгиева-Балканска П. Възрастният човек като пациент - клинична геронтопсихология, Бул. 2000, С., 2003

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
Дата: 10.01.2012 г.		
Страница 9 от 9 стр.		

6. Григоров Ф. Гериатрия, Ръководство за Медицинските колежи, МУ Плевен, 2005
7. Гюрова В. Андрагогика. Изкуството да обучаваме възрастни, С., Универсал Друмев, 1998
8. Иновации в управлението на образованието и училището-модели и механизми. С., 1999
9. Кейл А. Увод в андрагогията част I, София, 1980
10. Константинов, Петров, Христов Психология и психопатология на напредналата възраст, Мед. и Култура, С., 1981
11. Образованието и квалификацията на възрастните в някои европейски страни. С., НИИО, 1991
12. Петров П., М.Атанасова, Образованието и обучението на възрастните. Актуални проблеми, С., Веда-Словена, 1999
13. Христов Хр. Върху себепреживяването на болест в детско-юношеска възраст, кн. 2, Педиатрия, С., 1993
14. Цветкова, С., Андрагогика, ИЦ-МУ, Пл., 2013

11. АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

Доц. С. Цветкова, д.пс

Учебната програмата е разгледана на катедрен съвет на катедра „Общественоздравни науки“, приета е от Програмен съвет на Факултет Обществено здраве и е утвърдена от факултетен съвет на факултет „Обществено здраве“